

บทที่ 4

สรุปผลการศึกษาและข้อเสนอแนะ

4.1 สรุปผลการศึกษา

การศึกษาครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความตั้งใจย้ายถิ่นกลับภูมิลำเนาเดิมของผู้ย้ายถิ่น ในกรุงเทพมหานคร และเพื่อศึกษาปัจจัยทางประชากร ปัจจัยทางสังคม ปัจจัยทางเศรษฐกิจ และปัจจัยอื่นที่มีอิทธิพลต่อความตั้งใจย้ายถิ่นกลับภูมิลำเนาเดิมของผู้ย้ายถิ่นในกรุงเทพมหานคร ข้อมูลที่ใช้มาจากโครงการสำรวจการย้ายถิ่นของประชากร พ.ศ. 2540 ซึ่งดำเนินการโดยสำนักงานสถิติแห่งชาติ โครงการนี้เป็นการสำรวจระดับประเทศและเก็บรวบรวมข้อมูลโดยการสัมภาษณ์กรณีตัวอย่าง

การวิเคราะห์แบ่งเป็น 2 ส่วน ส่วนแรกเป็นการวิเคราะห์ความสัมพันธ์แบบสองตัวแปรระหว่างความตั้งใจย้ายถิ่นกลับภูมิลำเนาเดิมกับปัจจัยทางประชากร ปัจจัยทางสังคม ปัจจัยทางเศรษฐกิจ และปัจจัยอื่น โดยเสนอผลการวิเคราะห์ด้วยตารางไขว้ (Cross-tabulation) และทดสอบความสัมพันธ์ด้วยสถิติไคสแควร์ และส่วนที่ 2 เป็นการวิเคราะห์ความสัมพันธ์แบบหลายตัวแปรระหว่างความตั้งใจย้ายถิ่นกลับภูมิลำเนาเดิมกับปัจจัยทางประชากร ปัจจัยทางสังคม ปัจจัยทางเศรษฐกิจ และปัจจัยอื่น โดยการวิเคราะห์การจำแนกพหุ (multiple classification analysis) ผลการศึกษาโดยสรุปมีดังนี้

4.1.1 ความสัมพันธ์แบบสองตัวแปรระหว่างความตั้งใจย้ายถิ่นกลับภูมิลำเนาเดิมกับปัจจัยทางประชากร ปัจจัยทางสังคม ปัจจัยทางเศรษฐกิจ และปัจจัยอื่น มีข้อค้นพบโดยสรุป ดังแสดงในตารางที่ 8 ดังนี้

1. ความสัมพันธ์ระหว่างความตั้งใจย้ายถิ่นกลับภูมิลำเนาเดิมกับอายุของผู้ย้ายถิ่น ไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ กล่าวคือพบว่า ผู้ย้ายถิ่นที่อายุน้อยกว่ามีสัดส่วนของผู้ที่ตั้งใจจะย้ายถิ่นกลับภูมิลำเนาเดิมสูงกว่าผู้ย้ายถิ่นที่มีอายุมากกว่า และความสัมพันธ์ที่พบนี้มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05
2. ความสัมพันธ์ระหว่างความตั้งใจย้ายถิ่นกลับภูมิลำเนาเดิมกับเพศของผู้ย้ายถิ่น ไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ กล่าวคือพบว่า ผู้ย้ายถิ่นเพศชายมีสัดส่วนของผู้ที่ตั้งใจจะย้ายถิ่นกลับภูมิลำเนาเดิมสูงกว่าผู้ย้ายถิ่นเพศหญิง และความสัมพันธ์ที่พบนี้มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01
3. ความสัมพันธ์ระหว่างความตั้งใจย้ายถิ่นกลับภูมิลำเนาเดิมกับสถานภาพสมรสของผู้ย้ายถิ่นเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ว่า ผู้ย้ายถิ่นที่เป็นโสดมีสัดส่วนของผู้ที่ตั้งใจจะย้ายถิ่นกลับภูมิลำเนาเดิมสูงกว่าผู้ย้ายถิ่นที่มีสถานภาพสมรสอื่นๆ และความสัมพันธ์ที่พบนี้มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

4. ความสัมพันธ์ระหว่างความตั้งใจย้ายถิ่นกลับภูมิลำเนาเดิมกับการศึกษาพบว่า เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้เพียงบางส่วน กล่าวคือ ผู้ย้ายถิ่นที่มีการศึกษต่ำกว่ามีสัดส่วนของผู้ที่ตั้งใจจะย้ายถิ่นกลับภูมิลำเนาเดิมสูงกว่าผู้ย้ายถิ่นที่มีการศึกษาสูงกว่า ยกเว้นผู้ย้ายถิ่นที่มีการศึกษามัธยมศึกษาซึ่งมีสัดส่วนของผู้ที่ตั้งใจจะย้ายถิ่นกลับภูมิลำเนาเดิมใกล้เคียงกับผู้ย้ายถิ่นที่มีการศึกษาระดับประถมศึกษา และความสัมพันธ์ที่พบนี้มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

5. ความสัมพันธ์ระหว่างความตั้งใจย้ายถิ่นกลับภูมิลำเนาเดิมกับความเกี่ยวข้องกับหัวหน้าครัวเรือนไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ กล่าวคือพบว่า ผู้ย้ายถิ่นที่เป็นหัวหน้าครัวเรือนมีสัดส่วนของผู้ที่ตั้งใจจะย้ายถิ่นกลับภูมิลำเนาเดิมสูงกว่าผู้ย้ายถิ่นที่ไม่ใช่หัวหน้าครัวเรือน และความสัมพันธ์ที่พบนี้มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.001

6. ความสัมพันธ์ระหว่างความตั้งใจย้ายถิ่นกลับภูมิลำเนาเดิมกับการมีญาติและหรือเพื่อนอาศัยอยู่ในกรุงเทพมหานครขณะย้ายถิ่นเข้าสู่กรุงเทพมหานครเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ว่า ผู้ย้ายถิ่นที่ไม่มีญาติและหรือเพื่อนอาศัยอยู่ในกรุงเทพมหานครขณะย้ายถิ่นเข้าสู่กรุงเทพมหานครมีสัดส่วนของผู้ที่ตั้งใจจะย้ายถิ่นกลับภูมิลำเนาเดิมสูงกว่าผู้ย้ายถิ่นที่มีญาติและหรือเพื่อนอาศัยอยู่ในกรุงเทพมหานครขณะย้ายถิ่นเข้าสู่กรุงเทพมหานคร แต่ความสัมพันธ์ที่พบนี้มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

7. ความสัมพันธ์ระหว่างความตั้งใจย้ายถิ่นกลับภูมิลำเนาเดิมกับการทำงานไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ กล่าวคือพบว่า ผู้ย้ายถิ่นที่มีงานทำมีสัดส่วนของผู้ที่ตั้งใจจะย้ายถิ่นกลับภูมิลำเนาเดิมสูงกว่าผู้ย้ายถิ่นที่ไม่มีงานทำ และความสัมพันธ์ที่พบนี้มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

8. ความสัมพันธ์ระหว่างความตั้งใจย้ายถิ่นกลับภูมิลำเนาเดิมกับอาชีพปัจจุบันเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ว่า ผู้ย้ายถิ่นที่ประกอบอาชีพปัจจุบันที่ไม่เกี่ยวกับวิชาชีพ บริหาร ข้าราชการ และเสมียนมีสัดส่วนของผู้ที่ตั้งใจจะย้ายถิ่นกลับภูมิลำเนาเดิมสูงกว่าผู้ย้ายถิ่นที่ประกอบอาชีพเกี่ยวกับวิชาชีพ บริหาร ข้าราชการ และเสมียน แต่ความสัมพันธ์ที่พบนี้มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

9. ความสัมพันธ์ระหว่างความตั้งใจย้ายถิ่นกลับภูมิลำเนาเดิมกับอาชีพเดิมเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ว่า ผู้ย้ายถิ่นที่ประกอบอาชีพเดิมที่เกี่ยวกับการเกษตรมีสัดส่วนของผู้ที่ตั้งใจจะย้ายถิ่นกลับภูมิลำเนาเดิมสูงกว่าผู้ย้ายถิ่นที่ประกอบอาชีพเดิมอื่นๆ ที่ไม่เกี่ยวกับการเกษตร และความสัมพันธ์ที่พบนี้มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.001

ตารางที่ 8 สรุปผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างความตั้งใจย้ายถิ่นกลับภูมิลำเนาเดิมกับปัจจัยทางประชากร ปัจจัยทางสังคม ปัจจัยทางเศรษฐกิจ และปัจจัยอื่น ด้วยตารางไขว้ และทดสอบด้วยสถิติ ไคสแควร์

ตัวแปรอิสระ	สมมติฐานที่ตั้งไว้	มีนัยสำคัญ
ปัจจัยทางประชากร		
อายุ	x	*
เพศ	x	**
สถานภาพสมรส	/	**
ปัจจัยทางสังคม		
การศึกษา	/x	**
ความเกี่ยวข้องกับหัวหน้าครัวเรือน	x	***
การมีญาติและหรือเพื่อนขณะย้ายถิ่น	/	-
ปัจจัยทางเศรษฐกิจ		
การทำงาน	x	**
อาชีพปัจจุบัน	/	**
อาชีพเดิม	/	***
ปัจจัยอื่น		
การมีชื่อในทะเบียนบ้าน	/	***
ประสบการณ์ในการย้ายถิ่น	x	-
ภาคที่อยู่อาศัยล่าสุดก่อนย้ายถิ่นเข้าสู่กรุงเทพมหานคร	/x	***
ลักษณะของการย้ายถิ่น	/x	***
ความคิดเห็นด้านข้อดีของการอาศัยอยู่ในกรุงเทพมหานคร	x	***
ความคิดเห็นด้านข้อเสียของการอาศัยอยู่ในกรุงเทพมหานคร	/	-
/	เป็นไปตามสมมติฐาน	*** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.001 - ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05
x	ไม่เป็นไปตามสมมติฐาน	** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01
/x	เป็นไปตามสมมติฐานบางส่วน	* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

10. ความสัมพันธ์ระหว่างความตั้งใจย้ายถิ่นกลับภูมิลำเนาเดิมกับการมีชื่อในทะเบียนบ้านเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ว่า ผู้ย้ายถิ่นที่ไม่มีชื่อในทะเบียนบ้านมีสัดส่วนของผู้ที่ตั้งใจจะย้ายถิ่นกลับภูมิลำเนาเดิมสูงกว่าผู้ย้ายถิ่นที่มีชื่อในทะเบียนบ้าน และความสัมพันธ์ที่พบนี้มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.001

11. ความสัมพันธ์ระหว่างความตั้งใจย้ายถิ่นกลับภูมิลำเนาเดิมกับประสบการณ์ในการย้ายถิ่นไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ กล่าวคือพบว่า ผู้ย้ายถิ่นที่มีประสบการณ์ในการย้ายถิ่นครั้งเดียวมีสัดส่วนของผู้ที่ตั้งใจจะย้ายถิ่นกลับภูมิลำเนาเดิมต่ำกว่าผู้ย้ายถิ่นที่มีประสบการณ์ในการย้ายถิ่นหลายครั้ง และความสัมพันธ์ที่พบนี้ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

12. ความสัมพันธ์ระหว่างความตั้งใจย้ายถิ่นกลับภูมิลำเนาเดิมกับภาคที่อยู่อาศัยล่าสุดก่อนย้ายถิ่นเข้าสู่กรุงเทพมหานครเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้เพียงบางส่วน กล่าวคือ ผู้ย้ายถิ่นที่มีถิ่นต้นทางในภาคตะวันออกเฉียงเหนือมีสัดส่วนของผู้ที่ตั้งใจจะย้ายถิ่นกลับภูมิลำเนาเดิมพอๆ กับผู้ย้ายถิ่นที่มีถิ่นต้นทางในภาคเหนือ และสูงกว่าผู้ย้ายถิ่นที่มีถิ่นต้นทางในภาคใต้และผู้ย้ายถิ่นที่มีถิ่นต้นทางในภาคกลาง (ไม่รวมกรุงเทพมหานคร) แต่ความสัมพันธ์ที่พบนี้มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.001

13. ความสัมพันธ์ระหว่างความตั้งใจย้ายถิ่นกลับภูมิลำเนาเดิมกับลักษณะของผู้ย้ายถิ่นพบว่าเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้เพียงบางส่วน กล่าวคือ ผู้ย้ายถิ่นที่ย้ายถิ่นเข้าสู่กรุงเทพมหานครบางส่วนมีสัดส่วนของผู้ที่ตั้งใจจะย้ายถิ่นกลับภูมิลำเนาเดิมสูงกว่าผู้ย้ายถิ่นที่ย้ายถิ่นเข้าสู่กรุงเทพมหานครโดยลำพัง และผู้ย้ายถิ่นที่ย้ายถิ่นเข้าสู่กรุงเทพมหานครทั้งครอบครัว และความสัมพันธ์ที่พบนี้มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.001

14. ความสัมพันธ์ระหว่างความตั้งใจย้ายถิ่นกลับภูมิลำเนาเดิมกับความคิดเห็นด้านข้อดีของการอาศัยอยู่ในกรุงเทพมหานครไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ กล่าวคือพบว่า ผู้ย้ายถิ่นที่มีความคิดเห็นว่ารายได้เป็นข้อดีของการอาศัยอยู่ในกรุงเทพมหานครมีสัดส่วนของผู้ที่ตั้งใจจะย้ายถิ่นกลับภูมิลำเนาเดิมสูงกว่าผู้ย้ายถิ่นที่มีความคิดเห็นว่าด้านอื่นๆ ที่ไม่ใช่รายได้เป็นข้อดีของการอาศัยอยู่ในกรุงเทพมหานคร และความสัมพันธ์ที่พบนี้มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.001

15. ความสัมพันธ์ระหว่างความตั้งใจย้ายถิ่นกลับภูมิลำเนาเดิมกับความคิดเห็นด้านข้อเสียของการอาศัยอยู่ในกรุงเทพมหานครเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ว่า ผู้ย้ายถิ่นที่มีความคิดเห็นว่าคุณภาพแวดล้อมเป็นข้อเสียของการอาศัยอยู่ในกรุงเทพมหานครมีสัดส่วนของผู้ที่ตั้งใจจะย้ายถิ่นกลับภูมิลำเนาเดิมสูงกว่าผู้ย้ายถิ่นที่มีความคิดเห็นว่าด้านอื่นๆ ที่ไม่ใช่สภาพแวดล้อมเป็นข้อเสียของการอาศัยอยู่ในกรุงเทพมหานคร แต่ความสัมพันธ์ที่พบนี้ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

4.1.2 ความสัมพันธ์แบบหลายตัวแปรระหว่างความตั้งใจย้ายถิ่นกลับภูมิลำเนาเดิมกับ ปัจจัยทางประชากร ปัจจัยทางสังคม ปัจจัยทางเศรษฐกิจ และปัจจัยอื่น มีข้อค้นพบโดยสรุป ดังแสดง ในตารางที่ 9 ดังนี้

1. ความสัมพันธ์ระหว่างความตั้งใจย้ายถิ่นกลับภูมิลำเนาเดิมกับอายุของผู้ย้ายถิ่น ทั้งก่อนและหลังควบคุมตัวแปรอิสระตัวอื่นๆ พร้อมกันทุกตัวไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ และความสัมพันธ์ดังกล่าวไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05
2. ความสัมพันธ์ระหว่างความตั้งใจย้ายถิ่นกลับภูมิลำเนาเดิมกับเพศของผู้ย้ายถิ่นใน ระดับ 2 ตัวแปรไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้และไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 เมื่อควบคุม ตัวแปรอิสระตัวแปรอื่นๆ ทุกตัวพร้อมกัน พบว่าความสัมพันธ์ระหว่างความตั้งใจย้ายถิ่นกลับภูมิลำเนา เดิมกับเพศของผู้ย้ายถิ่นมีทิศทางตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ แต่ความสัมพันธ์ดังกล่าวไม่มีนัยสำคัญทาง สถิติที่ระดับ 0.05
3. ความสัมพันธ์ระหว่างความตั้งใจย้ายถิ่นกลับภูมิลำเนาเดิมกับสถานภาพ สมรสของผู้ย้ายถิ่นทั้งก่อนและหลังควบคุมตัวแปรอิสระตัวอื่นๆ พร้อมกันทุกตัวไม่เป็นไปตามสมมติฐาน ที่ตั้งไว้ และความสัมพันธ์ดังกล่าวไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05
4. ความสัมพันธ์ระหว่างความตั้งใจย้ายถิ่นกลับภูมิลำเนาเดิมกับการศึกษาของผู้ ย้ายถิ่นทั้งก่อนและหลังควบคุมตัวแปรอิสระตัวอื่นๆ ทุกตัวพร้อมกันเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้เพียง บางส่วน แต่ความสัมพันธ์ดังกล่าวมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01
5. ความสัมพันธ์ระหว่างความตั้งใจย้ายถิ่นกลับภูมิลำเนาเดิมกับความเกี่ยวพัน กับหัวหน้าครัวเรือน ในระดับ 2 ตัวแปรไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้แต่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 เมื่อควบคุมตัวแปรอิสระตัวอื่นๆ ทุกตัวพร้อมกัน พบว่าความสัมพันธ์ระหว่างความตั้งใจย้ายถิ่น กลับภูมิลำเนาเดิมกับความเกี่ยวพันกับหัวหน้าครัวเรือนยังคงมีทิศทางไม่เป็นตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ แต่ ความสัมพันธ์ดังกล่าวมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01
6. ความสัมพันธ์ระหว่างความตั้งใจย้ายถิ่นกลับภูมิลำเนาเดิมกับอาชีพปัจจุบัน ใน ระดับ 2 ตัวแปรเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้และมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 เมื่อควบคุมตัวแปร อิสระตัวอื่นๆ ทุกตัวพร้อมกัน พบว่าความสัมพันธ์ระหว่างความตั้งใจย้ายถิ่นกลับภูมิลำเนาเดิมกับอาชีพ ปัจจุบันยังคงมีทิศทางตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ แต่ความสัมพันธ์ดังกล่าวไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ ระดับ 0.05

ตารางที่ 9 สรุปผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างความตั้งใจย้ายถิ่นกลับภูมิลำเนาเดิมกับปัจจัยทางประชากร ปัจจัยทางสังคม ปัจจัยทางเศรษฐกิจ และปัจจัยอื่น เมื่อควบคุมตัวแปรอิสระตัวอื่นๆ ทุกตัวพร้อมกันโดยการวิเคราะห์การจำแนกพหุ

ตัวแปรอิสระ	สมมติฐานที่ตั้งไว้	มีนัยสำคัญ
ปัจจัยทางประชากรและสังคม		
อายุ	x	-
เพศ	x	-
สถานภาพสมรส	x	-
การศึกษา	/x	**
ความเกี่ยวข้องกับหัวหน้าครัวเรือน	x	**
ปัจจัยทางเศรษฐกิจ		
อาชีพปัจจุบัน	/	-
อาชีพเดิม	/	-
ปัจจัยอื่น		
การมีชื่อในทะเบียนบ้าน	/	-
ภาคที่อยู่อาศัยล่าสุดก่อนย้ายถิ่นเข้าสู่กรุงเทพมหานคร	x	**
ลักษณะของการย้ายถิ่น	x	**
/	เป็นไปตามสมมติฐาน	** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01
x	ไม่เป็นไปตามสมมติฐาน	* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05
/x	เป็นไปตามสมมติฐานบางส่วน	- ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

7. ความสัมพันธ์ระหว่างความตั้งใจย้ายถิ่นกลับภูมิลำเนาเดิมกับอาชีพเดิม ในระดับ 2 ตัวแปรเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้และมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 เมื่อควบคุมตัวแปรอิสระตัวอื่นๆ ทุกตัวพร้อมกัน พบว่าความสัมพันธ์ระหว่างความตั้งใจย้ายถิ่นกลับภูมิลำเนาเดิมกับอาชีพเดิม ยังคงมีทิศทางตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ แต่ความสัมพันธ์ดังกล่าวไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

8. ความสัมพันธ์ระหว่างความตั้งใจย้ายถิ่นกลับภูมิลำเนาเดิมกับการมีชื่อในทะเบียนบ้าน ในระดับ 2 ตัวแปรเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้และมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 เมื่อควบคุมตัวแปรอิสระตัวอื่นๆ ทุกตัวพร้อมกัน พบว่าความสัมพันธ์ระหว่างความตั้งใจย้ายถิ่นกลับภูมิลำเนาเดิมกับการมีชื่อในทะเบียนบ้านยังคงมีทิศทางตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ แต่ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

9. ความสัมพันธ์ระหว่างความตั้งใจย้ายถิ่นกลับภูมิลำเนาเดิมกับภาคที่อยู่อาศัยล่าสุดก่อนย้ายถิ่นเข้าสู่กรุงเทพมหานครของผู้ย้ายถิ่นทั้งก่อนและหลังควบคุมตัวแปรอิสระตัวอื่นๆ ทุกตัวพร้อมกันไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ และความสัมพันธ์ดังกล่าวมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

10. ความสัมพันธ์ระหว่างความตั้งใจย้ายถิ่นกลับภูมิลำเนาเดิมกับลักษณะของผู้ย้ายถิ่นทั้งก่อนและหลังควบคุมตัวแปรอิสระตัวอื่นๆ ทุกตัวพร้อมกันไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ และความสัมพันธ์ดังกล่าวมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

4.2 ข้อเสนอแนะ

การศึกษาครั้งนี้มีข้อค้นพบที่ควรนำมาพิจารณาเพื่อนำไปสู่การปฏิบัติ ดังนี้

1. การศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความตั้งใจย้ายถิ่นกลับภูมิลำเนาเดิมของผู้ย้ายถิ่น พบว่ามีผู้ย้ายถิ่นประมาณครึ่งหนึ่งที่ไม่ตั้งใจที่จะย้ายถิ่นกลับภูมิลำเนาเดิม อาจคาดการณ์ได้ว่า ผู้ที่ไม่ตั้งใจจะย้ายถิ่นกลับภูมิลำเนาเดิมอาจคิดที่จะย้ายถิ่นต่อไปอีก หรืออาจคิดที่จะตั้งรกรากถาวร จึงจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องลดการย้ายถิ่นเข้าสู่กรุงเทพมหานคร รวมถึงการส่งเสริมให้ประชาชนในชนบทเกิดความสำนึกในความผูกพันต่อภูมิลำเนาเดิมและเป็นส่วนสำคัญในการพัฒนาภูมิลำเนาเดิม ตลอดจนจูงใจให้ผู้ย้ายถิ่นออกจากเขตชนบทเข้าสู่เขตเมืองย้ายถิ่นกลับภูมิลำเนาเดิม โดยรัฐควรพยายามกระจายความเจริญและกิจกรรมที่ส่งเสริมเศรษฐกิจไปสู่ภูมิลำเนาเดิม โดยคาดว่าจะสามารถลดการย้ายถิ่นจากชนบทเข้าสู่กรุงเทพมหานครได้บางส่วน และอาจทำให้ผู้ย้ายถิ่นบางส่วนย้ายถิ่นกลับภูมิลำเนาเดิม

2. จากผลการศึกษาที่พบว่า อาชีพเดิมของผู้ย้ายถิ่นเป็นตัวแปรที่สำคัญตัวหนึ่งที่มีผลต่อความตั้งใจย้ายถิ่นกลับภูมิลำเนาเดิม และข้อมูลทั่วไปที่พบว่า ผู้ย้ายถิ่นในกรุงเทพมหานครส่วนใหญ่ (ร้อยละ 70.1) มีอาชีพเดิมเกี่ยวกับการเกษตร ดังนั้น รัฐจึงควรมุ่งเน้นที่การช่วยให้ประชากรสามารถยังชีพอยู่ได้ในภูมิลำเนาเดิมโดยการส่งเสริมหรือเสริมสร้างโครงการต่างๆ เช่น การส่งเสริมการเกษตร การปลูกพืชหลายชนิดเพื่อให้มีรายได้ตลอดทั้งปี การส่งเสริมการตลาดเพื่อช่วยให้เกษตรกรมีรายได้จากพืชผลใหม่ๆ และการชลประทานที่ดี เป็นต้น เพราะโครงการเหล่านี้สามารถช่วยให้เกษตรกรพึ่งพาตนเองได้ทางเศรษฐกิจ นอกจากนี้ รัฐยังน่าจะจัดตั้งศูนย์ให้คำปรึกษาเกี่ยวกับการ

ลงทุนในภูมิภาคเดิมแก่ผู้ที่ตั้งใจจะย้ายถิ่นกลับภูมิภาคเดิม โดยคุณยี่ควรมีบทบาทเกี่ยวกับการให้คำแนะนำเกี่ยวกับธุรกิจที่มีความเป็นไปได้ที่จะดำเนินการในภูมิภาคเดิม เพื่อให้ประชากรมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับอาชีพอื่นๆ ที่นอกเหนือจากอาชีพเกษตร

3. การศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความตั้งใจย้ายถิ่นกลับภูมิภาคเดิมของผู้ย้ายถิ่นพบว่า ตัวแปรที่มีความสำคัญอีกตัวหนึ่งคือ ภาคที่อยู่อาศัยล่าสุดก่อนย้ายถิ่นเข้าสู่กรุงเทพมหานคร และในข้อมูลทั่วไปของผู้ย้ายถิ่นที่เป็นตัวอย่างพบว่า ผู้ย้ายถิ่นในกรุงเทพมหานครส่วนใหญ่ (ร้อยละ 49.9) อาศัยอยู่ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ซึ่งอาจเป็นเพราะผู้ย้ายถิ่นที่มีภูมิภาคเดิมในภาคตะวันออกเฉียงเหนือประกอบอาชีพเกี่ยวกับการเกษตรเมื่อหมดฤดูกาลเกษตรก็อาจย้ายถิ่นเข้าสู่กรุงเทพมหานครเพื่อหารายได้มาเลี้ยงครอบครัว หรือบางส่วนอาจประสบกับปัญหาทำการเกษตรไม่ได้ผลจึงจำเป็นต้องย้ายถิ่นเข้าสู่กรุงเทพมหานครเพื่อหาอาชีพใหม่ ในส่วนนี้รัฐควรจะสร้างสิ่งดึงดูดใจไม่ให้นักวิชาการย้ายถิ่นออกจากภาคตะวันออกเฉียงเหนือด้วยการหาแนวทางในการปรับปรุงคุณภาพชีวิต การปรับปรุงด้านการศึกษา การขยายโอกาสในการทำงานในชนบท และการพัฒนาชนบท โดยการขยายเขตอุตสาหกรรมไปสู่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ รวมทั้งสร้างแรงจูงใจให้ภาคเอกชนสร้างโรงงานขนาดเล็กที่ไม่เป็นภาระในเรื่องสาธารณูปโภคพื้นฐานหรือทำลายสภาพแวดล้อมในชนบท เพื่อลดปัญหาการย้ายถิ่นของประชากรและจูงใจให้ย้ายถิ่นกลับภูมิภาคเดิม

การศึกษานี้มีประเด็นที่น่าสนใจบางประการที่ผู้วิจัยเห็นควรเสนอแนะสำหรับการศึกษาในครั้งต่อไปดังนี้

1. ควรศึกษาเพิ่มเติมว่ากลุ่มผู้ย้ายถิ่นที่มีความตั้งใจย้ายถิ่นกลับภูมิภาคเดิมนั้นมีผู้ย้ายถิ่นกลับภูมิภาคเดิมจริงเป็นสัดส่วนเท่าไร เพื่อให้ได้ภาพที่ชัดเจนของกลุ่มผู้ย้ายถิ่นที่ตั้งใจจะย้ายถิ่นกลับภูมิภาคเดิม อันจะเป็นประโยชน์ต่อการวางแผนเพื่อแก้ปัญหาที่อาจจะเกิดขึ้นในอนาคตได้อย่างมีประสิทธิภาพ

2. ควรศึกษาเพิ่มเติมในเรื่องเหตุผลในการย้ายถิ่นกลับภูมิภาคเดิมและเหตุผลในการที่ไม่ย้ายถิ่นกลับภูมิภาคเดิมของผู้ย้ายถิ่นเพื่อจะได้ทราบถึงเหตุผลของผู้ย้ายถิ่นที่ย้ายถิ่นกลับภูมิภาคเดิมและผู้ที่ไม่ย้ายถิ่นกลับภูมิภาคเดิม อันจะเป็นประโยชน์ต่อการวางแผนเกี่ยวกับการย้ายถิ่นกลับภูมิภาคเดิมในอนาคตต่อไป

3. ควรศึกษาเรื่องอาชีพที่ผู้ตั้งใจจะย้ายถิ่นกลับภูมิภาคเดิมต้องการจะทำในภูมิภาคเดิมเพื่อให้ผู้ที่ตั้งใจจะย้ายถิ่นกลับภูมิภาคเดิมได้มีอาชีพตรงกับความต้องการของตน ซึ่งอาจจะส่งผลถึงการลดจำนวนการย้ายถิ่นออกจากภูมิภาคเดิม

4. ควรศึกษาเรื่องผลกระทบของการย้ายถิ่นที่มีต่อครอบครัว เช่น ผลกระทบที่มีต่อผู้สูงอายุ หรือผลกระทบที่มีต่อเด็ก เพื่อเป็นแนวทางแก้ปัญหา และให้การดูแลเอาใจใส่ขั้นพื้นฐานแก่ประชากรกลุ่มนี้ โดยเฉพาะประชากรวัยเด็กซึ่งเป็นกลุ่มเป้าหมายสำคัญของการพัฒนาประเทศ